

2005-01-04

Utvärdering av verksamheten på Basen, ett stödboende för hemlösa män

Basen är ett samverkansprojekt mellan Socialtjänstförvaltningen, Enheten för hemlösa (Efh) och Stockholms Stadsmission. Projektet startade 2002-02-01 och avslutas 2005-03-31. Socialtjänstförvaltningen har erhållit sammanlagt 1,5 mkr projektmedel från Socialstyrelsen för de tre projektåren. Nu utvärderas projektet och beslut ska fattas om fortsatt verksamhet.

Bakgrund

Syftet med projektet var att starta ett stödboende för en grupp hemlösa män som levde i social misär och som inte tidigare kunnat tillgodogöra sig olika former av insatser, från såväl landstinget som från socialtjänsten. Målgruppen var hemlösa män som var uteliggare eller som under lång tid bott på natthärbärgen. Missbruk, fysisk och psykisk ohälsa var dominerande bland dessa män samt upprepade LVM-åtgärder. Männerna skulle erbjudas ett stödboende med s.k. hög toleransnivå vad det gäller fortsatt missbruk. Tanken var att de boende inte skulle slussas runt i olika former av hjälpsystem, då detta visat sig inte fungera. Nu skulle istället hjälpsystemen samordnas runt männen, vilket skulle förbättra deras livssituation och hälsa.

Dessa slutsatser var resultatet av en dialog mellan Maria Beroendecentrum (syd), Efh samt så småningom Stadsmissionen som pågick under 2001 och som resulterade i projektet Basen.

Socialtjänstförvaltningen, Efh anställde i samarbete med Stadsmissionen en projektledare/chef 2002-02-04 för de medel som förvaltningen erhöll av Socialstyrelsen. Stadsmissionen fick ansvara för driften av Basen med medel från Stockholms stad. Projektledaren anställde gemensamt med Stadsmissionen övrig personal (10 personer) under sommaren och hösten 2002. Att antalet personal blev så pass många berodde på att Basen skulle vara bemannad dygnet runt. Verksamheten kom i gång under senhösten 2002.

De män som skulle erbjudas ett boende på Basen skulle rekryteras från Efh och för att förstärka samarbetstanken knöts vissa socialsekreteraresurser från Efh till Basen. Inledningsvis var tanken att även vissa sjukvårdsresurser skulle knytas till projektet Basen.

POSTADRESS BOX 4083, 102 62 STOCKHOLM BESÖKSADRESS KAPELLGRÄND
15

FAKTURAADRESS SOCIALTJÄNSTFÖRVALTNINGEN, 106 64 STOCKHOLM
TELEFON 08-508 25 000 VX. FAX 08-508 25 400

Den projektorganisation som skapades orsakade en del komplikationer genom det delade ansvaret. Projektledaren som organisatoriskt tillhörde Efh och övrig personal som tillhörde Stadsmissionen. Verksamheten kom inte i gång förrän senhösten samma år på grund av förberedelser och att ombyggnationen av lokalerna drog ut på tiden.

En styrgrupp inrättades som bestod av enhetschefen för Efh, verksamhetschefen på Stadsmissionen, St:Görans psykiatriska teams psykiatriker, projektledaren på Basen och utvecklingsledaren inom landstinget. Representanter från Hållpunkten har deltagit i perioder.

Summering av erfarenheter

Under hela projekttiden har det varit full beläggning på de 9 platserna för boende på Basen. Sammanlagt har 16 män bott på Basen och det har ständigt funnits en kö dit. Caroline Adamsson Wahren, utvecklingsledare på Karolinska institutet, har genomfört en utvärdering av vad som hänt med de män som bott på Basen. Har syftet med verksamheten uppnåtts? Har männens livssituation och hälsa förbättrats? Har samarbetet fungerat mellan personalen på Basen och Efh? Intervjuer har genomförts med de boende och med personalen. I början av december 2004 redovisade hon muntligt sitt intervjumaterial, ett material som hon just nu sammanställer. Nedanstående uppgifter är hämtade från detta material.

Medelåldern för de boende är 56 år. Alla som har bott på Basen har en missbruksproblematik, ibland i kombination med personlighetsstörningar. Fem av de nio personer som nu bor där, är finsktalande. Sex personer kommer direkt från gatan (som uteliggare) och övriga från olika härbärgen. Många har tidigare vårdats med stöd av LVM, en person 11 gånger. Hos handläggarna på Efh har man framfört att behovet av den här typen av stödboenden är större än de 9 platser som Basen kan erbjuda.

För de hemlösa männen har Basen inneburit en förbättrad livssituation. För många har missbrukets omfattning minskat, antalet nyktra dagar har för de flesta ökat, även om ingen blivit drogfri. De regelbundna måltiderna med frukost och kvällsmål har förbättrat männens kostvanor och hälsa. Efter ett liv i missbruk och hemlöshet, som i vissa fall uppgått i 36 år, har den sociala situationen kraftigt förbättrats och för första gången har de flesta ett varaktigt boende. De flesta har bott under längre tid och de som skrivits ut har gjort detta bland annat på grund av stora sjukvårdsbehov och ett dödsfall. Två personer har skrivits ut efter våldsincidenter. LVM-anmälningarna har varit få jämfört med tidigare. På grund av männens tämligen höga ålder och långa missbruksbakgrund har personalens insatser inte inriktats på arbetsmarknadsinsatser. Personalen har även haft svårigheter att aktivera de boende, men anser att det är viktigt med någon form av sysselsättning.

Erfarenheterna hittills har visat att personalens tid och kompetens inte fullt ut tas i anspråk under dagtid. Alla berörda parter är överens om att det finns utrymme för att öka personalens uppdrag.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att syftet med Basen har uppnåtts, men att det finns utvecklingsfrågor exempelvis hur man skulle kunna effektivisera verksamheten samt vad som skulle kunna vara ett nästa steg i en boendekedja.

Samverkan

Landstinget som inledningsvis varit mycket aktiv, blev efterhand som projektet utvecklades mindre engagerad. Det berodde delvis på den omorganisation som landstinget genomförde efter valet samt att Maria beroendecentrum privatiserades. Det innebar att de personer som initialt varit delaktiga i dialogen försvann till andra uppgifter. Den kontinuitet som ändå till viss del upprätthölls skedde genom att St:Görans mobila teams psykiater och utvecklingsledaren inom landstinget (numera KI) under hela projekttiden varit engagerade i projektet.

Det delade ansvaret mellan Stadsmissionen och Efh har skapat en hel del problem, trots att samarbetet på personplanet har fungerat. Det krävs mer än stora ambitioner och god vilja för att två skilda organisationer gemensamt ska kunna driva en verksamhet. Alla inblandade är överens om att för fortsättningen krävs att en organisation axlar ansvaret för driften av verksamheten. Projektledaren/arbetsledaren har i praktiken befunnit sig mellan två organisationer och system, vilket försvårat ledarskapet. Visserligen har styrgruppen försökt lösa uppkomna problem i samförstånd, men det har varit otillräckligt i vardagsarbetet. Bland annat har personalen saknat naturliga informationskanaler och känt sig dåligt förankrade i båda organisationerna.

Basen finansieras på två sätt. Det ena genom medel direkt från Socialtjänstförvaltningen till Stadsmission utifrån en presenterad budget. Det andra genom att Efh betalar en dygnskostnad för varje person som placeras där med 800 kronor/dygn, egenavgiften är 95 kronor/dygn. Då ingår eget rum, frukost och ett lagat mål mat om dagen.

Förslag

Det har visat sig att stödboendet Basen fyller en viktig funktion i arbetet med att skapa boendeformer för en av de mest utsatta hemlösa männen i Stockholm. Basen var också det första boendet i sitt slag i Sverige, ett tydligt lågtröskelboende. Basen är steget efter härbärgesnivån eller steget direkt från uteliggarnlivet. Samarbetet med landstinget har inte fungerat enligt målsättningen, men samarbetet med Hållpunkten har medfört att flera av de boende kan få tillgång till vård, ett behov som många personer som tillhör målgruppen har.

Det har under projekttiden aldrig varit beläggningsproblem. Efh har haft fler hemlösa med behov av denna typ av boende än de platser som Basen kan erbjuda. Socialsekreterarna på Efh har framfört önskemål om att starta ett ytterligare stödboende som Basen. Däremot har driften av verksamheten skapat oklarheter med två organisatoriska tillhörigheter. På en gemensam konferens 2004-12-01 mellan Socialtjänstförvaltningens, Basens personal samt Stadsmission var alla parter överens om att det bör vara en huvudman som tar hela ansvaret för verksamheten, men att det goda samarbetet ska fortsätta och garanteras framledes. Det har varit ett givande och tagande mellan Efh och Stadsmissionen som varit uppskattat vad gäller förhållningssätt och metoder i socialt arbete.

Cheferna från Socialtjänstförvaltningen, från Efh och Stadsmissionen är nu överens om att ansvaret för driften av Basen fortsättningsvis bör övertas av Socialtjänstförvaltningen. Däremot ska förvaltningen fortsätta att hyra lokalerna av Stadsmissionen på Flemminggatan. Socialtjänstförvaltningen driver idag ett antal boenden för hemlösa där kravnivån och stödformerna varierar. Genom att

integrera lågtröskelboendet Basen inom ramen för Socialtjänstförvaltningens övriga boenden kommer utslussning i andra boenden att underlättas och personalen kommer att ingå i ett tydligare organisatoriskt sammanhang. Varken Stadsmissionen eller personalen på Basen har några invändningar mot en sådan lösning. Även i fortsättningen ska det vara klienter från Efh som erbjuds ett boende på Basen.

Inom Stockholms Stadsmission pågår en samlokalisering och koncentration av flera verksamheter till Bostället, dit natthärbärgat för kvinnor och de personliga ombuden (från Flemminggatan) flyttar i februari 2005.

Efh för hemlösa och Stadsmissionen har ett pågående gott samarbete, inte minst på Bostället, Klaragården och Stadsmissionsgården. Det finns många viktiga och intressanta frågor som berörda parter kommer att fortsätta att föra en dialog om i syfte att utveckla arbetet med hemlösa i staden.

Däremot behöver Socialtjänstförvaltningen utreda hur Basens verksamhet kan effektiviseras antingen genom att öka antalet boenden, vilket kräver en viss ombyggnation, eller förlägga fler uppdrag på Basens personal på dagtid. Det sistnämnda betyder att även personaldimensionering bör ses över inför framtiden.

Claudette Skilving